

Annotation

Ushkarenko V.A., Lavrenko S.O., Maksimov M.V.

Economic feasibility of using different technological methods of growing lentils in the conditions of south steppe of Ukraine

Primary objectives of studies on the technology of growing lentils are ways to use effectively available natural (unregulated) and artificial (regulated) factors to increase yield for varieties that have been created in recent years and potential opportunities which are not enough studied. Solving these problems is possible, subject to special investigations. Studies on improving elements of technology of growing lentils were carried out by layout of four-factor field experiment on the territory of the agricultural cooperative "Radianska zemlia", Belozersky district, Kherson region. In field experiments the following factors and their variants were studied: Factor A – basic soil tillage: moldboard one to the depth of 20-22 cm; moldboard tillage to the depth of 28-30 cm; Factor B – nutrient status: without fertilizers; $N_{45}P_{45}$; $N_{90}P_{90}$; Factor C – plant density (million/ha): 2,0; 2,5; 3,0; Factor D – moisture conditions: without irrigation, under irrigation.

To determine efficiency and reasonability of lentil cultivation in southern steppe of Ukraine flow process charts were drawn up for each variant and calculations were made at prices that were formed at the end of 2015. We have done economic calculations of main indicators, namely: total cultivation costs, grain cost price, gross profit and profitability level.

As a result of these calculations it was determined that the most expedient from the economic point of view (grain cost price of 7990 UAH/t, gross profit of 22969 UAH/ha, profitability level of 213%) is lentil cultivation under non-irrigation conditions applying moldboard soil tillage to the depth of 28-30 cm, mineral fertilizers in the dose of $N_{45}P_{45}$ and plant density of 2.0 million/ha. Under irrigation conditions to obtain the cost price of lentil grain at the level of 6880 UAH/t, gross profit of 44947 UAH/ha and profitability of 264%, growing crops by means of plowing to the depth of 28-30 cm, applying mineral fertilizers in the dose of $N_{45}P_{45}$ and plant density of 2.5 million plants/ha are economically effective.

Key words: lentil, soil tillage, fertilizers, moisture, plant density, economic efficiency.

УДК 633.11:631.527.86

ОЦІНКА СОРТІВ ПШЕНИЦІ ЯРОЇ ЗА СТІЙКІСТЮ ДО ЛИСТКОВИХ ГРИБНИХ ХВОРОБ В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

С.О. Хоменко, кандидат сільськогосподарських наук

І.В. Федоренко, М.В. Федоренко

Миронівський інститут пшениці імені В.М. Ремесла НААН України

О.С. Раченко, Т.А. Данюк

Український інститут експертизи сортів рослин

Наведено результати вивчення 48 сортів пшениці м'якої і твердої ярої різного еколого-географічного походження впродовж 2014–2015 рр. та виділено кращі сорти за стійкістю до листкових грибних хвороб (борошниста роса, бура листкова іржа, септоріоз листя), з метою залучення їх у наукові та селекційні програми в якості вихідного матеріалу.

Ключові слова: пшениця м'яка та тверда яра, сорт, стійкість до хвороб

Постановка проблеми. Однією з проблем селекції є забезпечення селекційного процесу джерелами та донорами з груповою і комплексною стійкістю до листових грибних хвороб, оскільки пшениця потрапляє під вплив великого комплексу шкодочинних фітопатогенів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На думку низки вчених [1, 2] хвороби рослин є одним із основних чинників, що дестабілізують виробництво сільськогосподарської продукції. У більшості зон України грибні хвороби пшениці ярої знижують урожайність та погіршують якісні показники зерна. Найбільшу шкодочинність проявляють такі листові грибні хвороби, як бура листовка іржа (*Puccinia recondita* f. sp. *tritici*), борошніста роса (*Erysiphe graminis* DC. f. sp. *tritici*) та септоріоз листя (*Septoria tritici* Rob. et Desm.). В. А. Киселев [3] та інші дослідники [4–6] встановили, що в останні роки зросла ураженість рослин *Erysiphe graminis* DC. f. sp. *tritici*, що створює необхідність інтенсифікації впровадження у виробництво стійких до патогенів сортів. Під час їхнього створення перед селекціонерами існує багато труднощів. Вони, перш за все, зумовлені відсутністю широкого різноманіття донорів стійкості до борошністої роси. Крім того, висока мінливість патогена призводить до швидкої втрати стійкості новостворених сортів.

Створення і впровадження нових сортів, стійких до збудників хвороб, значно зменшує поширення і шкодочинність патогенів та використання у виробництві фунгіцидів, які спричиняють забруднення навколишнього середовища.

Методика досліджень. Мета досліджень передбачала оцінку сортів пшениці м'якої і твердої ярої різного еколого-географічного походження та виділення з них джерел стійкості до листових грибних хвороб. Дослідження проводились впродовж 2014–2015 рр. в умовах дослідного поля Миронівського інституту пшениці імені В. М. Ремесла НААН України в лабораторії селекції ярої пшениці. Матеріалом для досліджень були 48 сортів пшениці м'якої та твердої ярої вітчизняної та зарубіжної селекції. Сівбу здійснювали в оптимальні строки сівалкою СН-10 Ц на дослідних полях селекційної сівозміни. Площа облікової ділянки – 10 м², повторність – шестикратна. За стандарт пшениці м'якої ярої брали сорт Елегія миронівська, а твердої ярої – Харківська 27. Фенологічні спостереження та оцінки проводили згідно з загальноприйнятими методиками [7, 8]. Оцінку стійкості до збудників хвороб у польових умовах проводили за методикою [9] (в період максимального розвитку хвороб) – для борошністої роси і септоріозу листків (фаза цвітіння-колосіння), а для бурої листової іржі (фаза молочної стиглості). Індекс комплексної стійкості розраховували відповідно до методики П. П. Літуна та ін. [10].

Результати досліджень. Результати фенологічних спостережень і їх аналіз дозволив виділити з 38 сортів пшениці м'якої ярої за період 2014-2015 рр. та виділили зразки за стійкістю до листових грибних хвороб:

борошністої роси (7-8 балів) – Сімкода миронівська, Панянка, Краса Полісся, Черемшина, Рання 93, Скороспілка 98, Скороспілка 99, Вітка,

Аншлаг, Альянс, Катюша, Аранка, Торчинська, Євдокія (UKR), Koksа, Ясна (POL), Leguan (CZE), ПХРСВ-03 (USA); *бурої листкової іржі* (7-8 балів) – Сімкода миронівська, Миронівчанка, Колективна 3, Панянка, Скороспілка 99, Етюд, Черемшина, Краса Полісся, Аранка, Венера, Євдокія, Аншлаг, Скороспілка 99 (UKR), Leguan (CZE), Ясна (POL); *септоріозу листя* (7 балів) – Колективна 3, Етюд, Панянка, Сімкода миронівська, Краса Полісся, Євдокія, Скороспілка 99, Черемшина, Харківська 26, Героїня (UKR), Leguan (CZE), Ясна (POL), Трізо (DEU).

Надання сортам стійкості лише до окремого збудника хвороби не вирішує проблеми захисту рослин у цілому. Тому сорти пшениці м'якої ярої вивчали в природних умовах з метою виділення джерел з груповою стійкістю до листових грибних хвороб (табл. 1).

1. Оцінка сортів пшениці м'якої ярої за врожайністю і груповою стійкістю до листових грибних хвороб (МІП, 2014–2015 рр.)

Сорт	Походження	Урожайність, т/га	Бал стійкості до		
			борошнистої роси	бурої листкової іржі	септоріоз у листя
Елегія миронівська– St	UKR	6,4	7	7	6
Сімкода миронівська	UKR	6,6	8	7	7
Краса Полісся	UKR	5,9	7	8	7
Leguan	CZE	5,8	8	7	7
Панянка	UKR	5,7	8	7	7
Ясна	POL	5,4	7	8	7
Колективна 3	UKR	5,2	7	7	7
Аранка	UKR	5,1	7	7	7
Скороспілка 99	UKR	5,0	7	7	7
Євдокія	UKR	4,1	8	7	7
Черемшина	UKR	3,5	8	8	7
<i>НІР₀₅</i>	–	0,2	–	–	–

Серед них зразки: з України – Сімкода миронівська, Краса Полісся, Панянка, Колективна 3, Аранка, Скороспілка 99, Євдокія, Черемшина; Чехії – Leguan; Польщі – Ясна, що можуть бути джерелами стійкості до листових грибних хвороб та залучатися в схрещування на підвищення імунітету в умовах Лісостепу України.

Нашими дослідженнями виявлено, що найбільшу селекційну цінність мають зразки, для яких характерним є поєднання високого індексу комплексної стійкості з індивідуальною стійкістю до окремих хвороб (табл. 2).

Це, насамперед, зразки пшениці м'якої ярої: Черемшина (UKR) ($I_i = 1,13$), Сімкода миронівська (UKR) ($I_i = 1,08$), Leguan (CZE) ($I_i = 1,08$), Панянка (UKR) ($I_i = 1,08$), Євдокія (UKR) ($I_i = 1,08$), Краса Полісся (UKR) ($I_i = 1,07$), Ясна (POL) ($I_i = 1,07$), Колективна 3 (UKR) ($I_i = 1,03$), Аранка (UKR) ($I_i = 1,03$), Скороспілка 99 (UKR) ($I_i = 1,03$), тому пошук ефективних джерел стійкості повинен ґрунтуватися на вивченні великої кількості вихідного матеріалу, що характеризується груповою стійкістю до листових грибних хвороб.

2. Оцінка стійкості сортів пшениці м'якої ярої до листових грибних хвороб (МІП, 2014–2015 рр.)

Сорт	Походження	Індекс стійкості, I			Індекс комплексної стійкості, I _i
		борошниста роса	бура листовка іржа	септоріоз листків	
Елегія миронівська – St	UKR	1,06	1,01	0,88	0,98
Черемшина	UKR	1,21	1,15	1,02	1,13
Сімкода миронівська	UKR	1,21	1,01	1,02	1,08
Leguan	CZE	1,21	1,01	1,02	1,08
Панянка	UKR	1,21	1,01	1,02	1,08
Євдокія	UKR	1,21	1,01	1,02	1,08
Краса Полісся	UKR	1,06	1,15	1,02	1,07
Ясна	POL	1,06	1,15	1,02	1,07
Колективна 3	UKR	1,06	1,01	1,02	1,03
Аранка	UKR	1,06	1,01	1,02	1,03
Скороспілка 99	UKR	1,06	1,01	1,02	1,03
X	-	1,06	1,01	1,02	1,04
min	-	0,75	0,86	0,88	0,98
max	-	1,21	1,15	1,02	1,13
R	-	0,46	0,29	0,14	0,15

Серед досліджуваного сортименту пшениці твердої ярої за комплексом стійкості до листових грибних хвороб (7-8 балів) особливої уваги заслуговують сорти Діана, Кучумівка, Чадо, Спадщина, Жізель, Тера, Ізольда, Славута, Харківська 39, Харківська 41 (UKR).

За результатами проведеного аналізу виділені сорти пшениці твердої ярої за індексом комплексної стійкості до листових грибних хвороб (табл. 3).

3. Оцінка стійкості сортів пшениці твердої ярої до листових грибних хвороб (МІП, 2014-2015 рр.)

Сорт	Походження	Індекс стійкості, I			Індекс комплексної стійкості, II
		борошнис та роса	бура листовка іржа	септоріоз листків	
Харківська 27 – St	UKR	1,0	1,03	1,0	1,01
Ізольда	UKR	1,0	1,03	1,0	1,01
Жізель	UKR	1,0	0,90	1,0	0,97
Діана	UKR	1,0	1,03	1,0	1,01
Харківська 39	UKR	1,0	1,03	1,0	1,01
Харківська 41	UKR	1,0	0,90	1,0	0,97
Чадо	UKR	1,0	1,03	1,0	1,01
Спадщина	UKR	1,0	1,03	1,0	1,01
Славута	UKR	1,0	1,03	1,0	1,01
Кучумівка	UKR	1,0	1,03	1,0	1,01
Тера	UKR	1,0	0,90	1,0	0,97
X	-	1,0	0,99	1,0	0,99
min	-	1,0	0,90	1,0	0,97
max	-	1,0	1,03	1,0	1,01
R	-	0,0	0,13	0,0	0,04

Висновки. За результатами проведених досліджень упродовж 2014–2015 рр. були виділені сорти пшениці м'якої ярої за комплексом стійкості до листових грибних хвороб: Черемшина, Сімкода миронівська, Панянка, Краса Полісся, Колективна 3, Аранка, Євдокія (UKR), Leguan (CZE), Ясна (POL) та твердої ярої – Діана, Кучумівка, Чадо, Спадщина, Жізель, Тера, Ізольда, Славута, Харківська 39, Харківська 41 (UKR), що можуть бути джерелами стійкості до листових грибних хвороб та залучатися в схрещування на підвищення імунітету в умовах Лісостепу України.

Література

1. Лифенко С. П. Селекція і генетика пшениці в Україні. Генетика і селекція в Україні на межі тисячоліть / С. П. Лифенко, М. А. Литвененко. – К.: Логос, 2001. – Т. 2. – С. 319-336.
2. Марютін М. М. Септоріозна плямистість листя / Марютін М. М. // Захист рослин. – 2002. – № 8. – С. 4-5.
3. Киселев В. А. Устойчивые к грибным болезням образцы озимой пшеницы // Селекция и семеноводство. / Киселев В. А.– М.: Колос, 1996. – № 4. – С. 49-52.
4. Прогноз сроков появления мучнистой росы, ее вредоносность и защита озимой пшеницы от заболеваний / [Некlesa Н. П., Быстрицкая В. Н. и др.] – М., 1990. – 23 с.
5. Шуровенкова Л. И. Сортвая устойчивость пшеницы к мучнистой росе в условиях Красноярского края: автореф. дисс. на соиск. науч. степени

канд. с.-х. наук: спец. 06.01.05 – селекция и семеноводство / Л. И. Шуровенкова. – Краснодар, 1997. – 27 с.

6. Захарова Т. И. Вредоносность мучнистой росы пшеницы / Захарова Т. И. // Микология и фитопатология. – 1978. – Т. 12 – Вып. 2. – С. 171-173.

7. Пополнение, сохранение в живом виде и изучение мировой коллекции пшеницы, эгилопса и тритикале / [Мережко А.Ф., Удачин Р.А., Зуев В.Е. и др.] // Метод. указания. – 1999. – 72 с.

8. Методика державного сортовипробування с.-г. культур. – К., 2000. – Вип. 1. – С. 5-13.

9. Методы селекции и оценки устойчивости пшеницы и ячменя к болезням в странах-членах СЭВ / [Бабаянц Л., Мештерхази А., Вехтер Ф. и др.] – Прага, 1988. – 321 с.

10. Системний аналіз в селекції польових культур. Навчальний посібник / [Літун П. П., Кириченко В. В., Петренкова В. П., Коломацька В. П.]. – Харків, 2009. – 354 с.

References

1. Lyfenko SP, Lytvenenko MA. Breeding and genetics of wheat in Ukraine. Genetics and breeding in Ukraine on the border of millennia. K.: Logos. 2001; 2: 319-336.

2. Mariutin MM. Speckled leaf blotch. Protection of plants. 2002; 8: 4-5.

3. Kiselev VA. Resistant to fungal diseases samples of winter wheat. Selection and Seed growing. M.: Kolos. 1996; 4: 49-52.

4. Neklesa NP, Bystritskaya VN et al. Forecast the timing emergence of powdery mildew, its harmfulness and protection of winter wheat from diseases. M.; 1990. 23 p.

5. Shurovenkova LI. Varietal resistance of wheat to powdery mildew under conditions of Krasnoyarsk Territory. Authoref. Dis. For the Scient. Degree Candidate Agric. Sciences: спец. 06.01.05 – Selection and seed growing. Krasnodar. 1997. 27 p.

6. Zakharova TI. Harmfulness of powdery mildew in wheat. Mycology and Phytopathology. 1978; 12 (2): 171-173.

7. Merezko AF, Udachin RA, Zuev VE et al. Replenishment, preservation *in vivo* and study world collection of wheat, *Aegilops*, and triticale. Method. instructions. 1999. 72 p.

8. Methodics of state strain testing agricultural crops. K.: 2000; Iss. 1: 5-13.

9. Babayants L, Meshterhazi A, Wekhter F et al. Methods of selection and evaluation of resistance of wheat and barley to diseases in countries members of the Comecon. Prague. 1988. 321 p.

10. Litun PP, Kyrychenko VV, Petrenkova VP, Kolomatska VP. System analysis in selection of field crops. Education Guide. Kharkiv. 2009. 354 p.

Одержано 20.11. 2015

Аннотация

Хоменко С.О., Федоренко И.В., Федоренко М.В., Раченко О.С., Данюк Т.А
Оценка устойчивости сортов пшеницы яровой к листовым грибным болезням в условиях Лесостепи Украины

Одной из проблем современной селекции является обеспечение селекционного процесса источниками и донорами групповой и комплексной устойчивости к листовым грибным болезням, поскольку пшеница попадает под влияние большого комплекса вредоносных фитопатогенов. Создание и внедрение новых сортов, устойчивых к возбудителям болезней, значительно уменьшит распространение вредоносных патогенов и использование в производстве фунгицидов, которые приводят к загрязнению окружающей среды. Цель исследований предусматривала оценку сортов пшеницы мягкой и твердой яровой различного эколого-географического происхождения и выделение из них источников устойчивости к листовым грибным болезням.

В результате исследований выделены сорта пшеницы мягкой яровой, устойчивые к: мучнистой росе - Симкода мироновская, Панянка, Краса Полесья, Черемшина, Ранняя 93, Скороспелка 98, Скороспелка 99, Ветка, Анилаг, Альянс, Катюша, Аранка, Торчинская, Евдокия (UKR), Кокса, Ясна (POL), Leguan (CZE), ПХРСВ-03 (USA); бурой листовой ржавчине – Симкода мироновская, Миронивчанка, Коллективная 3, Панянка, Скороспелка 99, Этиюд, Черемшина, Краса Полесья, Аранка, Венера, Анилаг, Евдокия, Скороспелка 99 (UKR), Leguan (CZE), Ясна (POL) септориозу листьев - Коллективная 3, Этиюд, Панянка, Симкода мироновская, Краса Полесья, Скороспелка 99, Черемшина, Харьковская 26, Героиня, Евдокия (UKR), Leguan (CZE), Ясна (POL), Тризо (DEU). С комплексной устойчивостью к листовым грибным болезням выделены сорта пшеницы мягкой яровой: Черемшина, Симкода мироновская, Панянка, Краса Полесья, Коллективная 3, Евдокия, Аранка (UKR), Leguan (CZE), Ясна (POL) и твердой яровой – Диана, Кучумовка, Чадо, Нащадок, Жизель, Тера, Изольда, Славута, Харьковская 39, Харьковская 41 (UKR), которые могут служить источниками устойчивости к листовым грибным болезням и привлекаться в скрещивания на повышение иммунитета в условиях Лесостепи Украины.

Ключевые слова: пшеница мягкая и твердая яровая, сорт, устойчивость к болезням

Annotation

Khomenko S.O., Fedorenko I.V., Fedorenko M.V., Rachenko O.S., Daniuk T.A.
Assessment of spring wheat varieties for resistance to leaf fungal diseases under conditions of Forest-Steppe of Ukraine

As wheat is usually affected with a complex of pathogens, providing selection process with sources and donors of group and complex resistance to leaf fungal diseases is one of the problems of modern selection. Creation and introduction of new varieties resistant to pathogens significantly reduces spreading harmful pathogens and using fungicides in agricultural practice which cause environmental pollution. The objective of this study is to evaluate bread wheat and durum spring wheat varieties of different eco-geographical origin and to identify among them sources of resistance to leaf fungal diseases.

As a result of studies bread spring wheat varieties were identified resistant to: powdery mildew – Simkoda myronivska, Panianka, Krasa Polissia, Cheremshyna, Rannia 93, Skorospilka 98, Skorospilka 99, Vitka, Anshlah, Alliance, Katiusha, Aranka, Torchynska, Evdokia (UKR), Kokska, Yasna (POL), Leguan (CZE), ПХРСВ-03 (USA); brown leaf rust – Simkoda myronivska, Myronivchanka, Kolektyvna 3, Panianka, Skorospilka 99, Etiud, Cheremshyna, Krasa Polissia, Aranka, Venera, Evdokia, Anshlah, Skorospilka 99 (UKR), Leguan (CZE), Yasna (POL); speckled leaf blotch – Kolektyvna 3, Etiud, Panianka, Simkoda myronivska, Krasa Polissia, Skorospilka 99, Cheremshyna, Kharkivska 26, Heroinia (UKR), Evdokia (UKR), Leguan (CZE), Yasna (POL), Triso (DEU). By complex resistance to fungal leaf diseases bread spring wheat varieties Cheremshyna, Simkoda myronivska, Panianka, Krasa

Polissia, Kolektyvna 3, Evdokia, Aranka (UKR), Leguan (CZE), Yasna (POL) and durum spring wheat varieties – Diana, Kuchumivka, Chado, Nashchadok, Zhizel, Tera, Izolda, Slavuta, Kharkivska 39, Kharkivska 41 (UKR) were identified which can serve as sources of resistance to fungal leaf diseases and be involved in crossbreeding to increase immunity under conditions of Forest-Steppe of Ukraine.

Key words: bread spring wheat, durum spring wheat, variety, disease resistance.

УДК 582.688.3:634.735: 634.1

ПРЕДСТАВНИКИ РОДУ *VACCINIUM* L. ТА ВИДОВЕ ЇХ РІЗНОМАНІТТЯ

А.Ф. Балабак, доктор сільськогосподарських наук
В.В. Поліщук, доктор сільськогосподарських наук
А.А. Пиж'янова, кандидат сільськогосподарських наук
Уманський національний університет садівництва

*Висвітлено і вивчено можливість використання видів роду *Vaccinium* L. у плодівництві і декоративному садівництві, та систематичне положення виду *Vaccinium corymbosum* L. Наведено морфологічний опис рослин, найбільш поширених на Європейському континенті видів – *Vaccinium vitis-idaea* L. – брусниця, *V. myrtilloides* L. – чорниця звичайна і *V. uliginosum* L. – буяхи, лохина та визначено господарсько-цінні ознаки. Показано, що в Європі, Азії і Північній Америці поширений один вид *Vaccinium* – лохина, буяхи (*Vaccinium uliginosum* L.) як найбільш адаптований до різних ґрунтово-кліматичних умов. Найпоширенішою ягідною культурою роду *Vaccinium* L. у США і Європі є вид *Vaccinium corymbosum* L., який в Україні має різні назви – лохина, буяхи і чорниця. Культивовані сорти чорниці високорослої одержано від наступних трьох дикорослих видів – *Vaccinium australe* Small., (заввишки 2,0–4,0 м), *Vaccinium corymbosum* L. (2,0–4,5 м) і *Vaccinium angustifolium* Ait. (0,5 м).*

*Критично переглянуто українські назви видів роду *Vaccinium* L., зокрема – *Vaccinium corymbosum* L. Вказано на неузгодженість у назвах і обговорено питання щодо вдосконалення української ботанічної номенклатури цього виду. Фітоніми різного рівня чи народні назви, що наведено у визначниках вищих рослин України стосовно *Vaccinium corymbosum* L. потребують уточнення й виправлення назв роду і виду, з урахуванням сучасних даних з систематики рослин.*

Ключові слова: *Vaccinium* L., систематика, ареал, родинні зв'язки, фітоніми.

Постановка проблеми. Особливе місце серед нетрадиційних ягідних культур займає родина Вересових (*Ericaceae* Juss.), яка включає роди – Журавлина (*Oxycoccus* Hill.), Лохина, Чорниця, Брусниця (*Vaccinium* L.) [13, 16], які цікаві не тільки своєю біологією, екологією, географією та історією, однак і практичною цінністю. В Україні представники роду *Vaccinium* L.